

KRISHANTERING

Ängsklockevägen

2025

Innehållsförteckning

Bra att veta om skyddsrum.....	3
Tillgång till vatten i kris.....	5
Laga mat under ett elavbrott.....	7
Mat i kyl och frys vid elavbrott.....	8
Tvätt och toalett i kris.....	11
Betalningar och kontanter i kris.....	14
Lidingö Stad: Säkerhet och krishantering.....	16
Lidingö Stad: Skyddsrum.....	18
Ängsklockevägen: Skyddsrum.....	18
Appendix: Ängsklockevägens närmaste skyddsrum.....	19

Bra att veta om skyddsrum

I Sverige gäller följande regler:

- **Skyddsrum är till för alla** som befinner sig i närheten när det behövs. Du är alltså **inte tilldelad ett särskilt skyddsrum** i förväg.
- Tanken är att man ska använda det skyddsrum som ligger **närmast där man befinner sig** när ett larm går (t.ex. flyglarm).
- Platserna i skyddsrum räknas utifrån befolkningsunderlaget i området, men det finns ingen personlig platsreservation.
- Om ett skyddsrum blir fullt får man söka sig vidare till nästa – därför är det bra att redan i fredstid känna till var flera olika skyddsrum finns nära hemmet, jobbet eller skolan.

Skyddsrummen i fredstid

I Sverige finns drygt 64 000 skyddsrum med plats för ungefär sju miljoner människor. Skyddsrummen finns inrymda i olika typer av byggnader, såsom bostadshus och industrifastigheter, och är utmärkta med en särskild skylt. I fredstid kan ett skyddsrum användas till annat.

Det är olika hotbildsanalyser som bestämt var i Sverige skyddsrum ska finnas. Det har alltså aldrig varit ambitionen att bygga skyddsrum för hela befolkningen. Det beror på var man befinner sig om man behöver tillgång till skyddsrum.

Skyddsrummen vid höjd beredskap eller krig

Om skyddsrummet behöver användas i krig eller om regeringen har meddelat höjd beredskap, ska skyddsrummet kunna ställas i ordning inom två dygn. Det är i första hand byggnadens ägare eller nyttjanderättshavare som ska göra det möjligt att komma in i skyddsrummet.

Ta reda på var ditt närmaste skyddsrum finns där du bor och där du befinner dig dagtid. Vid flyglarm ska du omedelbart bege dig till ett skyddsrum eller ett annat skyddande utrymme som källare, tunnel eller tunnelbanestation.

Bra att ta med till skyddsrummet

- Ficklampa
- Vatten (i flaska), mugg eller kåsa
- Mat som tål rumstemperatur och som inte behöver tillagas
- Hygienartiklar
- Toalettpapper
- Mediciner, dosett
- Hjälpmedel som glasögon, linser, hörapparat

- Första hjälpen-utrustning
- Varma kläder
- Sittunderlag
- Värdehandlingar (id-kort/körkort, kontanter, kontokort)
- Nycklar
- Mobiltelefon + laddare eller powerbank
- Batteri- eller vevradio

I ett skyddsrum som har ställts i ordning ska det finnas vatten upptappat på kärl, värme, ventilation och toalettmöjligheter. Det finns inte livsmedel. I en krigssituation får du vara beredd på att det kan vara avbrott i exempelvis vatten-, el- och värmeförsörjningen till skyddsrummet.

Skyddsrummen är avsedda för människor. Inga djur får tas med till skyddsrummet på grund av till exempel allergirisken och att det ibland finns begränsat med utrymme.

Skyddsrummen är tänkt som ett tillfälligt skydd. Det finns många andra sätt att söka skydd om man inte vill lämna sitt husdjur, till exempel i en källare, tunnel eller att utrymma till annan plats.

Eftersom storleken på skyddsrum är olika, varierar det hur många personer som får plats.

Ytan som är beräknad per person i ett skyddsrum är 0,75 kvadratmeter, alltså ungefär 85 gånger 85 centimeter. Därför är det även viktigt att inte ta med mer saker än det nödvändigaste.

Du lämnar skyddsrummet enligt din egen bedömning eller lyssna efter ljudsignalen "faran är över".

Ifall regeringen fattar beslut om höjd beredskap ska fastighetsägare ställa i ordning skyddsrum inom 48 timmar.

Information om höjd beredskap får du genom radio och TV. Regeringen kan även meddela att det råder omedelbar krigsfara, eller att landet är i krig genom ett beredskapslarm via utomhusvarningssystemet "Hesa Fredrik". Beredskapslarm är en signal med 30 sekunder – uppehåll 15 sekunder.

Om det råder höjd beredskap och du då hör ett flyglarm via "Hesa Fredrik" betyder att du omedelbart ska uppsöka skydd, exempelvis i ett skyddsrum, en förstärkt byggnad, källare, tunnel eller tunnelbanestation. Flyglarm är en signal med många korta stötar under 1 minut.

Du kan ta med mat som tål rumstemperatur och som inte behöver värmas.

Tillgång till vatten i kris

Dricksvatten

Med PET-flaskor, en vanlig frys och möjlighet att koka ditt vatten kommer du långt. Räkna med att en vuxen person behöver tre till fem liter vatten per dygn. Det ska räcka till både dryck, matlagning och grundläggande hygien. Har du husdjur går det åt vatten även för dem.

Det är förstås svårt att lagra stora mängder vatten hemma, men lite är bättre än ingenting. Ett extra förråd av dricksvatten kan bestå av dunkar eller andra behållare som du själv fyller med dricksvatten. Det kan även bestå av vatten på flaska som du köper i butiken.

Tappa upp dricksvatten

Om strömmen försvinner kan vattenpumparna sluta att fungera efter ett tag. Då behöver du ha extra vatten upptappat, till både familjen och husdjuren. Ett smart sätt att förbereda sig är att frysa in vatten i PET-flaskor. Flaskorna fungerar då både som reservdricksvatten och som kylklampar i frysen under längre strömavbrott. Kom ihåg att inte fylla flaskorna ända upp, då spricker de när vattnet fryser.

Dricksvatten i dunk

Använd rena och väl förslutna dunkar som är avsedda att användas för dricksvatten. Fyll på med dricksvatten av bra kvalitet, till exempel kommunalt dricksvatten. Förvara vattnet mörkt och så svalt som möjligt.

Råd om rengöring och övrigt hantering av dunkar och finns hos Livsmedelsverket.

Förvara vattnet mörkt och svalt

Det går inte att säga hur länge vatten i dunk kan förvaras. Det beror på vilka förhållanden som råder och du får själv avgöra om du vill dricka vattnet. Det kan du göra genom att titta, lukta och smaka på vattnet. Under riktigt bra förhållanden kan dricksvatten i dunk hålla sig fräscht i många månader.

Ta gärna för vana att regelbundet kontrollera om vattnet är ok en eller ett par gånger per år. Byt vatten i ditt dricksvattenförråd om det behövs, exempelvis genom att använda det till bevattning.

Hämta vatten

Om det blir brist på vatten kan kommunen ställa ut vattentankar på bestämda platser, dit du får gå för att hämta vatten i egna kärl. Räkna med att du får hämta begränsade mängder, eftersom vattnet ska räcka till så många som möjligt. I nödläge kan du hämta vatten från vattendrag, sjöar och dammar. Ta i så fall vatten från ställen där vattnet rinner, eller som ligger långt ut från stranden. Koka alltid vatten som du har hämtat ute.

Koka vatten

I krissituationer är förorenat vatten en av de vanligaste smittspridarna av mag- och tarmsjukdomar. Om det finns misstanke om att kranvattnet innehåller bakterier, virus eller

parasiter kan du behöva rena det. Detsamma gäller för vatten du har hämtat ute, eller om du använder snö och is. Det ska kokas innan du kan dricka det eller använda det i matlagning.

- Koka upp vattnet tills det bubblar kraftigt med stora bubblor. Bakterier, virus och parasiter dör när vattnet kokas.
- Häll upp det kokta dricksvattnet i en ren kanna eller flaska, och låt det svalna.

Det finns också andra vattenreningsmetoder, till exempel tabletter och filter. De metoderna kan rena vattnet från skadliga mikroorganismer, men hjälper inte mot kemiska föroreningar.

Checklista: Vatten

- Dunkar, gärna med tappkran
- Flaskor
- Hinkar med lock
- PET-flaskor att frysa vatten i (fyll inte ända upp, då spricker flaskan)
- Mineralvatten
- Kokmöjlighet

Checklista: Preppa med liten budget

- Istället för att panta tomma PET-flaskor: Rengör dem noga, fyll med vatten och förvara svalt eller i frysen.
- Skölj ur mjölkpaket noga, fyll med vatten och stapla i frysen. De kan också fungera som kylklampar.
- Köp några flaskor mineralvatten när det är extrapris.
- En enkel plasthink med lock är bra att ha att hämta vatten i.
- Köp all slags dryck när den är billig. Fruktdrycker, lättöl och många sorters mjölk har lång hållbarhet.

Laga mat under ett elavbrott

Med campingkök, grill, öppen spis, bränsle och tändstickor hemma klarar du enklare matlagning om det blir strömavbrott.

Om strömmen försvinner har du varken fungerande kyl eller frys. Spisen och ugnen fungerar inte heller, och vid ett långvarigt elavbrott kan vattnet i kranen ta slut.

I stället för att använda spisen kan du laga mat på en grill utomhus, öppen spis inne, eller på ett sprit- eller campingkök. Då är det praktiskt med mat som har kort tillagningstid, exempelvis snabbpasta eller vissa gryner, som couscous. Krossade tomater och ätfärdiga soppor är också smart krismat. Du kan till exempel koka snabbpasta i dem i stället för att använda vatten.

Bra saker att tänka på vid ett strömavbrott

- Använd maten i kylskåpet först.
- Undvik att öppna frysen.
- Frysvaror som fortfarande är kylskåpskalla kan du äta.
- Kylvaror kan förvaras utomhus under den kalla årstiden, men skydda dem väl från fåglar och andra djur. Om det är väldigt kallt ute kan du behöva lägga maten i en kylväska så att den inte fryser.
- Frukt, rotfrukter, grönsaker och ägg kan förvaras i rumstemperatur, även om de håller längre i kylskåp.
- Oöppnade torrvaror och helkonserver kan förvaras i rumstemperatur under lång tid. Små förpackningar kan vara bra att använda vid strömavbrott eftersom maten kanske inte håller så länge i rumstemperatur när förpackningen väl har öppnats.

Bra saker att ha för att vara förberedd inför ett strömavbrott

- Grill, gasol- eller campingkök
- Bränsle
- Tändstickor
- Konservöppnare
- Engångsmaterial, till exempel tallrikar och bestick, om det är svårt att diska

Mat i kyl och frys vid elavbrott

Elavbrott – så gör du med maten i kylskåpet

Förbered dig och rädda maten

När elen försvinner stiger sakta temperaturen i kylskåpet. Efter ett tag kan det bli så pass varmt att bakterier börjar öka i antal. En del bakterier förstör maten, andra kan göra dig sjuk. Hur fort det går beror bland annat på hur kallt det är i kylskåpet innan elavbrottet börjar. Hur snabbt kylskåpet värms upp påverkas också av dess storlek, hur välisolerat det är, hur välfyllt det är och hur varmt det är i rummet där kylskåpet står.

Råd vid elavbrott

Elavbrott kan komma plötsligt. Genom att följa nedanstående råd kan du förbereda dig för att förlänga tiden som maten i kylskåpet hålls kall, få stöd med vad du bör göra under själva avbrottet och få hjälp att avgöra om maten fortfarande kan ätas efter ett längre elavbrott.

Före – Ha kallt och ha koll på temperaturen även utan el

- Ha 4 °C i kylskåpet.
- Ha en kyltermometer som är oberoende av el i kylskåpet.
- Lägg in kylklampar och eller plastflaskor fyllda med vatten i frysen.

Under – Bromsa temperaturstigningen och ha koll på tiden

- Notera, om möjligt, tidpunkten när elavbrottet börjar.
- Öppna inte kylskåpsdörren i onödan, håll dörren öppen så kort tid som möjligt.
- Fyll upp kylan med frysta kylklampar, frysta vattenflaskor eller mat från frysen.

Efter – Använd dina sinnen under de första timmarna

Du kan titta, lukta och eventuellt smaka på all mat i kylskåpet för att avgöra om de går att äta om elavbrottet varat

- högst 7 timmar och om temperaturen i kylskåpet från början var 4 °C
- högst 4 timmar och om temperaturen i kylskåpet från början var 8 °C.

Låg temperatur i kylan är en bra start

Att ha 4 °C i kylskåpet har många fördelar. I ett fungerande kylskåp håller sig maten fräsch länge och du minskar risken för att bli magsjuk. Vid elavbrott tar det dessutom längre tid innan bakterier börjar föröka sig ju kallare det är i kylskåpet från start. I ett kylskåp som håller 4 °C i stället för 8 °C före elavbrottet tar det flera timmar längre innan det blir så varmt att bakterier i maten börjar öka i antal.

Mat som kan räddas även vid långa elavbrott

Elavbrott kan pågå i flera timmar och ibland flera dagar. Då kan maten uppnå rumstemperatur. Vid långvariga elavbrott kan personer med normalt fungerande immunförsvar själva avgöra om det är okej att äta nedanstående kylvaror genom att titta, lukta och smaka:

- Bladgrönsaker (även färdigskurna)
- Mjök, grädde, smör, fil/yoghurt och andra syrade mejeriprodukter
- Ostar
- Råa ägg (i sitt skal)
- Dressing, vinägrett, senap och ketchup
- Salami och rökt medvurst
- Fisk och grönsaker inlagd i ättikslag (enligt beprövade recept)
- Juice
- Skuren frukt
- Sylt och marmelad

Det är mycket troligt att mjök och grädde är ofräscha och opaptliga efter något dygn i för varm temperatur. Men eftersom det är väldigt ovanligt att de innehåller bakterier som kan göra sjuk kan du själv avgöra om de är okej från fall till fall.

För personer som är känsliga för listeriabakterien, det vill säga sköra äldre personer, personer med nedsatt immunförsvar och gravida, finns särskilda råd

Håll koll på temperatur och avbrottstid

För att kunna avgöra om maten i kylskåpet kan ätas under eller efter elavbrottet behöver du veta aktuell temperatur i kylskåpet och hur många timmar som gått sedan elen försvann. Om det är möjligt, är det därför bra att skriva ner tidpunkten för när elavbrottet började.

Det kan vara 12 °C i kylskåpet i ungefär ett dygn och ändå vara låg risk för att du blir sjuk. Det beror på att bakterier förökar sig långsamt. Det går då bra att själv avgöra om maten i kylskåpet är okej att äta genom att titta, lukta och eventuellt smaka. En kyltermometer som inte är beroende av el hjälper dig att hålla koll på den aktuella temperaturen i kylskåpet även under elavbrott.

Bromsa temperaturökningen

Du kan delvis själv påverka hur kylskåpet bibehåller kylan. Ett sätt är att öppna kylskåpet så få gånger som möjligt under ett elavbrott och hålla dörren öppen under kort tid varje gång. Då håller kylan längre. Att undvika det helt är förstås svårt. Men när du öppnar kylskåpet för att ta mat, passa då på att samtidigt läsa av temperaturen.

Ett annat sätt är att se till att kylskåpet är fullt. Matvarorna kyler varandra. Därför ökar temperaturen långsammare ju mer fyllt kylskåpet är. Är det halvfyllt kan du sakta ner

temperaturökningen genom att lägga in frysta kylklampar eller plastflaskor med dricksvatten. Det går också bra att lägga in frysta matvaror i kylskåpet. När vattnet i flaskorna och livsmedlen tinat kan dricksvattnet drickas och maten tillagas.

Ett tredje sätt att hålla maten kall vid långvariga elavbrott är att förvara maten utomhus. En förutsättning är förstås att det är kallt ute, några plusgrader eller kallare. Men skydda maten väl från fåglar och andra djur. Om det är väldigt kallt ute kan du behöva lägga maten i en kylväska eller på annat sätt se till så att den inte fryser.

Temperaturen varierar i kylskåpet

Var det är kallast i ett kylskåp kan variera mellan olika kylskåp, men det är oftast kallast i den nedre delen och varmast högst upp samt i dörrhyllorna. Kontrollera därför gärna temperaturen på olika ställen i ditt kylskåp och ställ kylvaror som bakterier kan föröka sig snabbt i där det är som kallast.

Långa elavbrott - bedömning från fall till fall

Det tar i regel cirka 7 timmar för temperaturen i ett kylskåp att stiga från 4 °C till 12 °C och cirka 4 timmar från 8 °C till 12 °C. Vid elavbrott som inte varat längre än så kan du därför titta, lukta och eventuellt smaka på all mat i kylan för att avgöra om den är okej att äta.

Men om elavbrottet har pågått längre kan viss mat ätas efter att du har bedömt att den är okej genom att först titta, lukta och eventuellt smaka på den. I vissa fall behöver du upphetta maten först. Eftersom bakterier förökar sig olika fort i olika slags mat vid en och samma temperatur, behöver du göra en bedömning från fall till fall.

Bedömningen beror på

- vad det är för slags mat
- hur många timmar som elen varit borta
- aktuell temperatur i kylskåpet

Om du vill rädda mat, men inte vet vilken temperatur det är i kylskåpet eller hur länge elen varit borta behöver du utgå från ett värsta-fall scenario där temperaturen stigit till rumstemperatur, det vill säga ungefär 20 °C, och att elavbrottet varat åtminstone ett dygn.

Elavbrott - så gör du med maten i frysen

Vid elavbrott är det viktigt att du undviker att öppna frysen. Då finns kylan kvar längre tid. En stängd full frys kan hålla kylan i upp till två dygn.

Halvtinad mat

Halvtinad mat är mat som börjar bli lite mjuk men fortfarande har iskristaller kvar. Sådan mat kan frysas in på nytt. Kvalitén hos råvaror som tinat delvis och fryses in igen kan försämrats, men säkerheten påverkas inte. Om maten har tinat helt, men fortfarande känns kylskåpskall, kan du välja att frysa in den igen eller att tillaga den direkt.

Tvätt och toalett i kris

Toalettbesök utan vatten

Om det inte finns vatten på grund av strömavbrott eller något annat, kan du inte spola i toaletten. Det kan snabbt bli stopp i avloppet om du ändå fortsätter att använda toaletten, speciellt i flerbostadshus.

Beroende på hur du bor, kan det förstås vara enklast att göra dina behov utomhus. Då är det viktigt att visa hänsyn enligt Allemansrätten. Välj en plats långt ifrån vattendrag och där folk går. Gräv en grop först. Gör dina behov. Täck sedan över rejält, med jord eller en stor sten. Utedass och husvagnar är också ofta användbara i kris!

När du ska kissa

Kissa i toaletten men lägg pappret i en hink eller papperskorg bredvid. Lägg på ett lock som sluter tätt så sprider sig inte lukten i resten av bostaden. Ta reda på var du kan slänga avfallet och var noga med handhygienen.

När du ska bajsa

Det kan kännas enklast att sitta på toaletten som vanligt, med en plastpåse eller sopsäck i toalettstolen. Använd en biologiskt nedbrytbar påse. När du är klar med toalettbesöket, strö över till exempel kattsand, kompostströ eller sågspån. Knyt ihop påsen. Din kommun informerar om hur du ska slänga avfallet. Var noga med handhygienen.

Det finns också mer avancerade toaletter som fungerar utan vatten och el:

- Förbränningstoaletter som bryter ner bajset till aska. De drivs med gasol.
- Ihopfällbara toaletter med urinseparerande funktion. Toaletten ser ut som en vanlig campingstol med en påse undertill. Bajset hamnar i påsen och kisset drivs ut med hjälp av en slang.

Kommunen ansvarar för avfallet

Råden på den här sidan är allmänna. Varje kommun ska sedan ha en plan för att ta hand om avfallet. De planerna kan se olika ut. Här är exempel:

- Kommunen placerar ut särskilda containers eller flak där man kan kasta avfallet i påsar
- Kommunen ställer ut portabla toaletter av typen som brukar användas på till exempel festivaler och badplatser (Bajamajor)
- Kommunen tar hand om hämtning av latrintunnor från hushållen. Som privatperson behöver du då skaffa en sådan tunna.

Personlig hygien

Om det blir brist på vatten är det viktigast att du använder det vatten du har till att dricka och laga mat. Du kommer antagligen inte att kunna bada, duscha eller tvätta dig som du är van vid.

Här finns några tips på sätt att tvätta sig som sparar mycket vatten eller inte kräver vatten alls.

Fempunktstvätt

För att tvätta dig själv eller hjälpa någon annan att tvätta sig, räcker det ofta med en så kallad fempunktstvätt. Till det behövs bara lite vatten, eller inget vatten alls. Fyll handfatet med vatten, helst uppvärmt. Tvätta med tvål och tvättlapp, från den renaste delen på kroppen och avsluta med den smutsigaste. Till exempel:

1. Ansiktet
2. Händerna
3. Armhålorna
4. Intimområdet
5. Fötterna

Om det inte finns vatten alls, kan du använda våtservetter. Ett annat alternativ är tvättkräm som du inte behöver skölja bort. Den fungerar för både intimhygien och babyvård och finns på apotek.

Det finns flera typer av enklare duschar som du själv fyller på vatten i och som sparar vatten. De går ofta att skaffa i friluftsbutiker, båtbutiker eller liknande.

- Campingdusch med en vattensäck och ett munstycke. Fyll säcken med vatten, häng upp den och låt vattnet rinna genom munstycket med självtryck.
- Portabla duschmunstycken består av pump, slang och munstycke. Duschen pumpar själv upp vatten från en behållare och laddas med USB.
- Genomströmningsdusch kopplas till en vattenbehållare och värmer upp vattnet med hjälp av gasol.
- Du kan också bygga en enkel dusch av en vanlig hink med ett eller flera hål i botten. Häng upp hinken utomhus och låt vattnet strömma genom hålet eller hålen.

Tvätta kläder utan el

Utan el fungerar inte tvättmaskinen. Om du har tillgång till vatten kan du tvätta dina kläder på andra sätt.

Lägg kläderna i en behållare. Värm upp vattnet och håll det i behållaren. Tillsätt tvättmedel, helst handtvättmedel eller tvättvål. Låt kläderna ligga i blöt ett tag. Rör runt kläderna då och då och tvätta mer intensivt mot slutet. Skölj väl efteråt.

Det finns flera olika behållare att tvätta dina kläder i. Här listas några förslag.

- I en hink med lock, eller tät kylväska. Kläderna tvättas när du rör runt i blandningen.
- I en tvättpåse (washbag). Kläderna tvättas när du trycker med händerna på den vattentäta säcken.

- I en manuell tvättmaskin med vev. Kläderna tvättas när du vevar.

Checklista: Hygien

- Toalettpapper
- Våtservetter, handsprit
- Blöjor, mensskydd
- Plastpåsar eller sopsäckar
- Kompostströ eller sågspån
- Hink med lock

Betalningar och kontanter i kris

Så förbereder du dig

Se för det första till att du har mat och annat nödvändigt så att du klarar dig minst en vecka utan att handla. På det sättet minskar du behovet av att behöva betala vid en kris. Diskutera med familj, vänner eller grannar hur ni skulle göra om ni inte kan köpa till exempel mat, mediciner eller drivmedel. Räkna på kostnaden för din familj under minst en veckas tid och ha kontanter hemma i små valörer att handla med om digitala betalsätt inte fungerar.

Fundera över:

- Vilken hemberedskap har ni i form av vattendunkar, mat med lång hållbarhet som inte behöver tillagas och till exempel mediciner?
- Vad saknas hemma som kan komma att behöva handlas under den första veckan?
- Vilka alternativ har ni om er bank eller er betalkortsleverantör (till exempel VISA eller Mastercard) drabbas av problem som gör det svårt för er att betala?
- Vilka alternativ har ni om er vanliga butik drabbas av problem som gör det svårt för er att betala? Finns det andra butiker där ni kan handla och kan ni ta er dit?
- Vad har ni för andra möjligheter att hjälpa andra och vilka i din närhet kan hjälpa dig?

Att skaffa kontanter

Idag sker de flesta betalningar i Sverige sedan länge med kort. Kontanterna är inte lika synliga i samhället som de var förr. Men det finns gott om kontanter i systemet. Här är några sätt att få tag i dem.

- Via uttagsautomter, till exempel Bankomat, ICA-banken och Kontanten.
- När du betalar med kort i en butik kan du be om att få göra en avrundning uppåt på ditt köp och få ut mellanskillnaden i kontanter. Det förutsätter att butiken hanterar kontanter. Du behöver förstås ha täckning på kortet.
- Du kan beställa kontanter i valfri valuta från växlingskontor och få dem levererade till ditt postombud.
- Du kan ta ut pengar på växlingskontor.
- Som kund i en bank kan du i flera fall beställa svenska och utländska sedlar i internetbanken för privatpersoner. Pengarna skickas rekommenderat till ditt postombud. Fråga din bank.

Se till att kunna betala på flera olika sätt

En viktig beredskapsåtgärd är att ha flera sätt att betala. I ditt hushåll kan ni till exempel:

- Ha konton i olika banker, kort från olika kortnätverk (exempelvis Visa och Mastercard) och tillgång till betaltjänster via mobiltelefon (exempelvis Swish).

- Ha flera alternativ till internetuppkoppling.
- Ha flera alternativ att identifiera dig elektroniskt (exempelvis BankID och säkerhetsdosa till din bank).
- Ha kontanter i mindre valörer som räcker för en veckas inköp för ditt hushåll.
- Använd kontanter då och då för att upprätthålla din beredskap och vara van vid hur kontanter ser ut och fungerar.
- Ha koll på era betalkort och PIN-koder om kontaktlösa betalningar med kort och mobil (genom att "blippa" mot en kortterminal) skulle sluta fungera.

Fördelen med kontanter

Även om andra betalningssätt har blivit mycket vanligare, så har kontanter fortfarande en viktig roll i samhället.

- Det är det enda betalningsmedel som alla kan ha tillgång till.
- Du behöver inte någon speciell teknik som appar, betalkort eller e-legitimation för att betala.
- Du kan ta ut och förvara en summa hemma i beredskap.
- Kontanter är centralbankspengar, det vill säga att värdet garanteras av staten.
- Det krävs inga mellanhänder för att genomföra betalningar med kontanter.

Riksbankens roll

Enligt riksbankslagen får Riksbanken ställa krav på att företag som är viktiga för betalningar ska planera för att kunna upprätthålla sin betalningsverksamhet även vid kriser.

Lidingö Stad: Säkerhet och krishantering

I krigssituationer är det Lidingö kommuns ansvar att hantera och minska sårbarheten för el- och vattenförsörjningen. Kommunen saknar självförsörjning och lagerhållning för dessa vitala resurser, vilket är en känd sårbarhet. För att hantera eventuella störningar har Lidingö stad tagit fram beredskapsplaner för vatten och avlopp, inklusive en nödvattenplan, och identifierat platser där information och nödvändigheter kan hämtas (så kallade trygghetspunkter).

Ansvar och Beredskap

- Kommunalt ansvar:

Lidingö stad ansvarar för beredskapen och att minimera riskerna för störningar i el- och vattenförsörjningen.

- Sårbarheter:

Kommunen har ingen egenförsörjning och endast begränsad lagerhållning av vatten och livsmedel, vilket utgör en sårbarhet.

- Beredskapsplaner:

Staden har en VA-plan som inkluderar en nödvattenplan, samt beredskapsplaner för spillvatten och dagvatten för att hantera kriser.

Individuell Beredskap

- Hemberedskap:

Du som boende på Lidingö ska förbereda dig för en vecka, bland annat genom att ha fyllt på förråden med vatten och mat.

- Trygghetspunkter:

Håll koll på kommunens information om trygghetspunkter där du kan hämta rent vatten och andra förnödenheter vid en kris.

- Frivilligt engagemang:

Engagera dig i frivilligorganisationer som Röda Korset på Lidingö, eller prata med grannar om hur ni kan stärka er gemensamma beredskap.

Information vid kris

- Beredskapsvecka:

Lidingö stad anordnar beredskapsveckor för att informera om hemberedskap.

- Frivilliga och trygghetspunkter:

Lita på information från kommunen och tänk på att frivilligorganisationer och trygghetspunkter kan erbjuda stöd.

Avfallshämtningen ska fungera som vanligt, på Lidingö, så långt det är möjligt i händelse av kris. Även om det är med fördröjning eller glesare intervall. Var uppsamlingsplatser för toalettavfall ska finnas är inte förutbestämt utan beror på hur det kan hämtas; vid tomtgräns, på uppsamlingsställen, hur transporten från Lidingö kommer att se ut, hur lång tid krisen beräknas fortgå osv.

Återvinningsstationerna är rimliga platser att tänka sig att annan insamling kan komma att ske. Som samfällighet borde vi planera för att kunna härbergera avfall på hemmaplan under ett par veckor i alla fall.

Vad gäller dricksvattenhämtning vid en kris och var man kan hämta det finns i Lidingö stadens nödvattenplan som inte är offentlig. Information om var det ska gå att hämta dricksvatten (trygghetspunkter) informeras vid det aktuella tillfället. Om internet ligger nere kommer det att finnas information kring detta i stadshuset.

Ellevio ansvarar för Lidingös eldistribution på ön och det är i första hand de som kommer åtgärda en störning, men de har ingen reservkraft som de förser ön med. Det finns en del reservkraft (generatorer) på ön som Lidingö stad ansvarar för, men det är för samhällsviktig verksamhet. Reservkraftverken är lokala och kopplade till specifika byggnader.

Vi som fastighetsägare ansvarar själva för vår verksamhet enligt den så kallade ansvarsprincipen, som säger att den aktör som i vardagen ansvarar för en verksamhet gör det även i kris. Vi kan tex investera i ett mindre reservkraftverk som vid avbrott kan användas för mindre saker, och/eller planera för hur våra fastigheterna ska klara sig utan strömförsörjning under några timmar eller dagar. Detta är något styrelsen kommer att jobba vidare på.

Går strömmen i ett större område kommer Lidingö stad öppna trygghetspunkter, där det då finns bland annat värme, vatten och ström för mobiler. Var dessa finns kommer att informeras vid det aktuella tillfället. Om internet ligger nere kommer det att finnas information kring detta i stadshuset.

Lidingö Stad: Skyddsrum

På Lidingö finns det 417 aktiva skyddsrum med plats för 40 670 personer, vilket motsvarar cirka 83 % av befolkningen, enligt www.instagram.com och www.instagram.com. Dessa skyddsrum ägs och underhålls av fastighetsägare och [Myndigheten för samhällsskydd och beredskap](#) (MSB) kontrollerar att de uppfyller kraven. Om du undrar över ditt eget eller närområdets skyddsrum kan du använda MSB:s skyddsrumskarta för att hitta information om specifika skyddsrum, som berättar om deras placering och övriga uppgifter.

Vad du bör veta:

- Ägande och ansvar:

De flesta skyddsrummen finns i olika fastighetsägares lokaler. Fastighetsägaren underhåller skyddsrummet, och MSB kontrollerar att det uppfyller kraven.

- Många får inte plats:

Staten byggde aldrig skyddsrum för hela befolkningen, och på Lidingö räcker inte kapaciteten till för alla invånare.

- Hitta ditt skyddsrum:

Du kan använda MSB:s skyddsrumskarta för att hitta information om skyddsrum på Lidingö och i andra delar av Sverige.

Vad du bör göra i en krissituation:

- Förbered en krislåda:

Ha en egen krislåda med nödvändigheter som ficklampa, vatten, mat, mediciner och hygienartiklar, enligt www.msb.se.

- Håll dig informerad:

I en krissituation är det viktigt att hålla sig informerad och följa myndigheternas anvisningar.

- Kolla upp skyddsrumskartan:

För att se var skyddsrum finns i ditt område, besök skyddsrumskartan.se.

Ängsklockevägen: Skyddsrum

Vänligen se appendix för närmsta skyddsrum. De är rankade med avstånd samt adress. Man kan även utläsa hur många som får plats i varje skyddsrum.

Appendix: Ängsklockevägens närmaste skyddsrum

Skyddsrum: 185889-4

(0.30 km)

Antal platser	60
Gatuadress	Raketstigen 4
Fastighetsbeteckning	Mariedal 2
Skyddsrumsnr	185889-4
Kommunnamn	Lidingö
TillfälligbegränsningFrån	
TillfälligbegränsningTill	
Teknisk regel	TB78

Skyddsrum: 118557-4

(0.44 km)

Antal platser	53
Gatuadress	Pyrolavägen 34
Fastighetsbeteckning	Solvändan 2
Skyddsrumsnr	118557-4
Kommunnamn	Lidingö
TillfälligbegränsningFrån	
TillfälligbegränsningTill	
Teknisk regel	ASKR

Skyddsrum: 118556-9

(0.45 km)

Antal platser	108
Gatuadress	Pyrolavägen 40
Fastighetsbeteckning	Solvändan 2
Skyddsrumsnr	118556-9
Kommunnamn	Lidingö
TillfälligbegränsningFrån	
TillfälligbegränsningTill	
Teknisk regel	ASKR

Skyddsrum: 118559-5

(0.46 km)

Antal platser	133
Gatuadress	Pyrolavägen 32
Fastighetsbeteckning	Solvändan 2
Skyddsrumsnr	118559-5
Kommunnamn	Lidingö
TillfälligbegränsningFrån	
TillfälligbegränsningTill	
Teknisk regel	ASKR

Skyddsrum: 118576-8

(0.48 km)

Antal platser	40
Gatuadress	Granitvägen 1
Fastighetsbeteckning	Stensötan 6
Skyddsrumsnr	118576-8
Kommunnamn	Lidingö
TillfälligbegränsningFrån	
TillfälligbegränsningTill	
Teknisk regel	S7

Skyddsrum: 116494-7

(0.49 km)

Antal platser	200
Gatuadress	Högsätravägen 10
Fastighetsbeteckning	Kantarellen 4
Skyddsrumsnr	116494-7
Kommunnamn	Lidingö
TillfälligbegränsningFrån	
TillfälligbegränsningTill	
Teknisk regel	NSKR